

Pårup Kro

1787 - 1940

Pårup Kro ligger på matr.nr. 1b i Ejerlav Pårup By, Engesvang Sogn.

Det betyder, at kroen er udstykket fra Gård 1 i Pårup. Det skete den 03-01-1854, da indenrigsministeriet godkendte opdelingen af Gård 1 i 6 parceller kaldet matr.nr. 1a, 1b, 1c og 1d.

I dag kan 2 adskilte parceller ikke have sammen matr.nr., men i 1854 gik det an, når ejeren var den samme, og det var den samme, der ejede alle 6 parceller, nemlig Jens Andersen, så derfor kunne 3 af parcellerne have samme navn: 1a.

Hvorfor opdele gården i 6 parceller, og hvorfor lige netop disse 6? Det er svært at vide, men en grund kunne være, at opgaven med at opdyrke et så stort areal som Gård 1 udgjorde, kunne forekomme uoverskuelig for en familie. Altså kunne man opdele gården i mindre stykker og sælge til familie eller andre interesserede. Men det var kun en parcel, der blev solgt med det samme – det var matr.nr. 1b. De andre parceller blev først solgt videre 30 – 40 år senere.

Jens Andersen (09-09-1802; 16-10-1866) har været en fremsynet mand. Han sad som gårdmand på Gård 1 efter den 29-12-1830 at have giftet sig med den 20 år ældre enke, Maren Jensdatter (18-03-1782; 18-09-1864), der et halvt år tidligere havde mistet sin mand, Niels Sørensen (20-11-1774; 16-06-1830).

Gård 1 lå som den sydligste af 3 gårde i Pårup. Den lå – lige som Gård 3 – øst for den vestligste gren af den gamle oksevej/hærvej. Gård 1 havde kroholder-privilegium.

Omkring 1850 begyndte man at bygge landevejen ("den nye chausse") mellem de to nye byer Silkeborg og Herning – den senere A15/rute 195.

Jens Andersen har kunnet se fordelene ved, at kroen lå, hvor de to hovedveje krydsede hinanden. Han byggede derfor i begyndelsen af 1850'erne en ny gård på den nuværende adresse Ringkøbingvej 1 – i 1854 udstykket som matr.nr. 1b.

Den 17-02-1854 solgte han kroen til Peder Sørensen "med bygninger, avl og afgrøde, samt det til stedet hørende kroholder-privilegium, alt for den accorderede købesum 4.200 Rigsdaler." Se bilag 1

Samtidig byggede Jens Andersen til sig selv og sin familie en ny gård på adressen Silkeborgvej 14, matr.nr. 1a – senere kendt som "Egelund", der omkring 2008 blev revet ned for at give plads til "Mascot".

Med Peder Sørensen får vi for første gang i folketællingen i 1855 (FT1855) benævnelsen "kromand" i Pårup.

Lige siden den første folketælling den 01-07-1787 er manden i Gård 1 blevet benævnt "bonde, gårdbeboer" eller "gårdmand" lige som de 2 andre fra Gård 2 og 3. Der var aldrig noget der antydede, at han drev krovirksomhed.

I 1787 var alle 3 gårde i Pårup ejet af "Sejlgård" i Funder (der igen var ejet af "Vester Kejlstrup", der også ejede "Moselundgård"). Pårup og Moselund hørte dengang begge til Funder Sogn.

På Gård 1 hed fæstebonden (og kromanden) **Søren Nielsen** (ca. 1730; 31-03-1812) i 1787. Han blev den 20-10-1772 gift i Funder Kirke med Anne Henriksdatter (06-11-1750; 14-02-1836).

Deres ældste søn, **Niels Sørensen** (20-11-1774; 16-06-1830), overtog fæstet af Gård 1, da faren døde i 1812, og blev dermed kromand.

Han blev gift med Maren Jensdatter (18-03-1782; 18-09-1864) fra Funder. De fik i hvert fald 3 døtre, hvoraf den yngste, Johanne Nielsdatter (1826 – 54) blev gift med Jens Jørgensen (1816 – 82) fra Gård 3 "Granlund".

Niels Hastrup, der ejede "Vester Kejlstrup" og gårdene i Pårup, døde i 1815. Hans arvinger satte Gård 1 på auktion, og Niels Sørensen bød ind med 3.000 rigsdaler og fik skøde på gården. Nu var han selvejer.

15 år senere i 1830 døde Niels Sørensen. Enken giftede sig et halvt år efter i Funder Kirke med den 20 år yngre **Jens Andersen** (09-09-1802; 16-10-1866), der kom fra Christianshede, der lå et par kilometer syd for Pårup. Derved blev han juridisk ejer af Gård 1.

Maren Jensdatter og Jens Andersen fik ikke børn sammen.

Som nævnt ovenfor var det Jens Andersen, der i begyndelsen af 1850'erne byggede 2 nye gårde: Pårup Kro og Egelund.

Peder Sørensen (22-09-1824;) blev født af "selvejer gårdmand Søren Nielsen og hustru Ane Marie Pedersdatter i Funder Kirkeby," Funder Sogn.

Han var gift med Ane Clausdatter (27-04-1827;), datter af "gårdmand Claus Jensen og hustru Amalia Kirstine Hansdatter af Mosegård," Hundslund Sogn, Aarhus Amt.

Deres datter, Marie Kirstine Sørensen (13-08-1854;) blev født på Pårup Kro.

Peder Sørensen fik den 17-02-1854 tinglyst skøde på Pårup Kro. Han var den første kromand på adressen Ringkøbingvej 1.

Den 08-04-1859 solgte han kroen for 12.000 rigsdaler til **Mads Møller Jeppesen Kjærsgaard** (30-06-1823; 04-09-1886), der blev født af "gårdmand Jeppe Madsen i Nøvling Præstegård og hustru Karen Jensdatter," Nøvling Sogn, Ringkøbing Amt. Han blev døbt "Mads Møller Jeppesen". Da den ældste søn, Jeppe, blev døbt, blev faderen indført i KB Funder med navnet Kjærsgaard, men ved FT1860 er navnet: Mads Møller Jensen og i 1880 Mads Kjærskov.

Han blev gift den 20-10-1858 i Sinding Kirke (Ringkøbing Amt) med Birthe Kirstine Kølbe (27-02-1840; 13-05-1920), datter af "gårdmand Jens Kølbe Knudsen i Oldsberg og hustru Maren Jensdatter," Sinding Sogn.
De fik 5 børn mellem 1860 og 1879, mens de var krofolk i Pårup.

Den 28-06-1886 skrev Mads Kjærsgaard mageskifteskøde på kroen til gårdmand i Funder Christen Knudsen. Kroen værdisat til 26.000 kr. Mads Kjærsgaard døde få måneder senere i Funder som gårdmand. Hans enke boede ved FT1890 med 2 af børnene til leje på ejendommen Pårup Hedevej 5, der var ejet af Severin Lassen (1847 - 1922) fra Gård 2 "Egebjerggård."

Christen Hagelskjær Knudsen (14-07-1856; 16-03-1924), der var søn af "gmd Hans Carl Bruun Knudsen og hustru Anne Johannesdatter Hagelskjær i Kirkebyen," Ikast Sogn, havde skøde på kroen fra 28-06-1886 til 18-03-1887, hvor han solgte til sin svoger Lars Sørensen for 18.413 kr. og med ret til at blive boende.

Lars Peter Sørensen (20-06-1841; 27-06-1900) blev født af "ladefoged Søren Sørensen og hustru Caroline Larsdatter på Birkelse," Åby Sogn, Aalborg Amt. Da han blev gift den 26-11-1880 i Ikast Kirke, var han stenhugger i Horsens. Han blev gift med Ane Knudsen (14-04-1841; 19-11-1911), datter af "Hans Karl Bruun Knudsen og hustru Anne Johannesdatter Hagelskjær i Kirkebyen," Ikast Sogn. Deres søn, Søren Peter Sørensen (25-12-1881;), blev født i Horsens.

Ved FT1890 boede der 2 familier på Pårup Kro. Den ene var ejeren Lars Peter Sørensen, hvis erhverv er boelsmand, med kone og barn. Den anden er Christen Hagelskjær Knudsen (14-07-1856;), der var bror til Lars Peter Sørensens kone, med en husbestyrerinde.

Christen Knudsen erhverv angives som "gæstgiverforretning", så jeg antager, at Christen Knudsen ret hurtigt har solgt kroen/gården til sin svoger, Lars, der så har stået for gårdens drift, mens Christen har været kromand.

Fra ca. 1895 forpagtede **Anton Jensen Frank** (1868 – 1954) og hans kone Cecilie Kirstine Pedersen kroen. Formodentlig stod de for krodriften. De boede fra 1897 på "Nøjsomhed" på Fundervej 30.

Lars Peter Sørensen døde den 27-06-1900, 59 år gammel. KB Engesvang: kroejer. Ved FT1901 (den 1. februar) var der 3 beboere på kroen: enken Ane Knudsen, 49 år, kroejer, sønnen Søren, 19 år, bestyrer, og tjenestekarlen Niels Madsen på 19 år. De har åbenbart ikke magtet at drive kroen videre, for enken satte kroen til salg i avisen "Ugens Nyhed", som også blev læst i Sønderjylland.

Mads Peder Jacobsen (04-02-1868; 06-08-1935) blev født af "gårdmand Jacob Knudsen af Christianshede og hustru Madsine Nielsen, 34 år," Bording Sogn. Det fortælles, at da han var ung, tjente han på Pårup Kro, og han besluttede da at ville købe kroen, når den kom til salg.

Han flyttede til Sønderjylland, hvor han den 08-04-1891 blev gift i Emmerlev Kirke med Regine Hansine Hansen (04-12-1862; 29-07-1943), datter af "husmand Hans Søren Tostesen og hustru Agnethe Marie Albrechtsen," Emmerlev Sogn, Tønder Amt. Ved de ældste børns dåb var Mads Peder Jacobsen gårdmand i Sønder Sejerslev, Emmerlev Sogn, Tønder Amt. Da Hans blev døbt var Mads Jacobsen "vognmand i Vrågård", Emmerlev Sogn.

Hansine og Mads Peder Jacobsens børn:

- Jacob Knudsen Jacobsen 17-11-1891, f. i Emmerlev Sogn
- Agnete Marie Jacobsen 13-12-1893, do
- Hans Jacobsen 09-11-1896, do
- Signe Jacobsen 07-06-1898, ?
- Jenny Pouline Jacobsen 07-04-1900, ?
- Ane Karoline Jacobsen 08-07-1903, f. i Pårup, Engesvang Sogn

Mads Peder Jacobsen læste i "Ugens Nyhed" at "Pårup Kro" var til salg. Det fortælles, at han straks red fra Sønderjylland til Pårup for at købe kroen.

Den 10-04-1901 skrev enken Anne Knudsen skøde på Pårup Kro til Mads Peder Jacobsen. Skødet blev tinglyst den 05-07-1901. Købesummen var 15.000 kr. Se bilag 2

Ved de følgende folketællinger ser personlisten på kroen således ud:

FT1906

Mads Peder Jacobsen, 37 år, landmand og kroejer

Regine Hansine Hansen, 43 år, hans kone

Hans Jacobsen, 9 år

Signe Jacobsen, 7 år

Jenny Pouline Jacobsen, 5 år

Ane Karoline Jacobsen, 2 år

Ane Fruelund, 15 år, tjenestepige

Laust Kristensen, 22 år, tjenestekarl

Hans Jepsen, 22 år, tjenestekarl

Agnete Marie Albrechtsen, 73 år, enke

Agnete Marie Albrechtsen (17-12-1832; 13-06-1916) er Regine Hansines mor, der er indført på listerne med efternavnet "Clausen" og ved sin død er indført i KB Engesvang som "enke efter arbejdsmand Poul Clausen."

FT1911

Mads Peder Jacobsen, 42 år, gæstgiver

Regine Hansine Hansen, 48 år, hans kone

Agnete Marie Jacobsen, 17 år

Hans Jacobsen, 14 år

Signe Jacobsen, 12 år

Jenny Pouline Jacobsen, 10 år

Ane Karoline Jacobsen, 7 år

Simon Simonsen, 68 år, ugift tjenestekarl

Agnete Marie Albrechtsen, 78 år, enke

FT1916

Mads Peder Jacobsen, 47 år, landbruger og kroejer

Regine Hansine Hansen, 53 år, hans kone

Jacob Knudsen Jacobsen, 24 år

Hans Jacobsen, 19 år

Jenny Pouline Jacobsen, 15 år

Ane Karoline Jacobsen, 12 år

Agnete Marie Albrechtsen, 83 år, enke

FT1921

Mads Peder Jacobsen, 52 år, kroejer

Regine Hansine Hansen, 58 år, hans kone

Hans Jacobsen, 24 år

FT1925

Mads Peder Jacobsen, 57 år, landbruger og kroejer

Regine Hansine Hansen, 62 år, hans kone

Hans Jacobsen, 28 år

Signe Jacobsen, 27 år

Ane Karoline Jacobsen, 22 år

FT1930

Mads Peder Jacobsen, 62 år, kroejer
Regine Hansine Hansen, 67 år, hans kone
Hans Jacobsen, 33 år, medhjælp
Ane Karoline Jacobsen, 27 år, medhjælp
Asta Hansen, 21 år, tjenestepige
Oluf Mortensen, 57 år, fraskilt montør

Matr.nr. 1b var oprindelig på ca. 45 ha eller ca. 80 tdr. land.

I 1919 udstykkede Mads Jacobsen 6 parceller fra 1b.

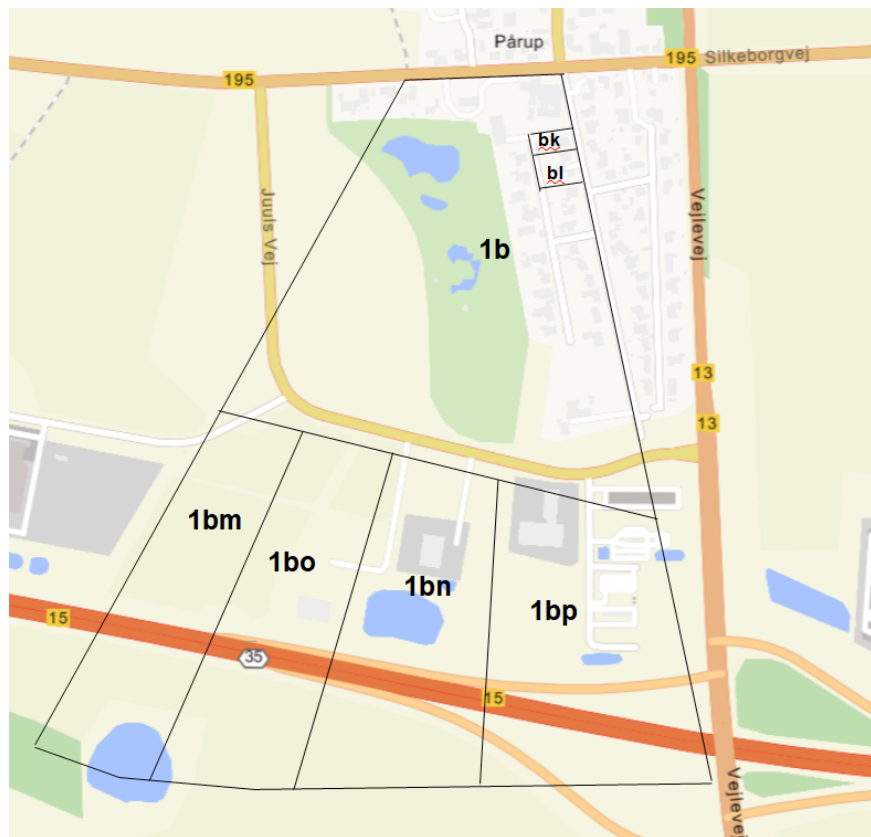
De fik navnene 1bk, 1bl, 1bm, 1bn, 1bo og 1bp.

Matr.nr. 1bk solgte han den 02-11-1920 for 800,- kr. til smed Martin Berg Jensen, der byggede hus og smedeværksted på Krovejen 4, som han i 1922 solgte for 7.000,- kr.

1bk er i 2026 igen lagt under 1b.

Matr.nr. 1bl blev først bebygget i 1937, Krovejen 6. Det overgik til Hansine Jacobsen ved Mads Jacobsens død, og hun solgte huset i 1941.

Den 06-06-1922 solgte Mads Peder Jacobsen de fire parceller matr.nr. 1bm, 1bn, 1bo og 1bp til 2 statshusmandsbrug.

Matr.nr. 1bm og 1bo hørte sammen og blev til ejendommen på Juuls vej 15, tidligere Vejlevej 16, som blev etableret af Niels Chr. Sørensen.
Ejendommen blev i 2010 købt af Ikast-Brande Kommune og fjernet.

Matr.nr. 1bn og 1bp hørte sammen og blev til ejendommen "Elmely", Juuls Vej 9, tidligere Vejlevej 18, som blev etableret af Jens Peter Jensen fra Lysbro.
Også denne ejendom blev i 2010 købt af Ikast-Brande Kommune og fjernet.

Mads Peter Jacobsen døde den 06-08-1935.
Hans enke arvede kroen, og hun solgte pr. 27-04-1936 til sønnen Hans Jacobsen

FT1940

Hans Jacobsen, 43 år, ugift kroejer
Regine Hansine Hansen, 77 år, enke
Magna Sejten, 26 år, servitrice
Knud Højgaard Sejten, 17 år, landbrugsmedhjælper
Elna Eleonora Andersen, 17 år, husassistent
Gunnar Adler-Nissen, 24 år, skovfogedaspirant
Erik Verner Moustesgaard, 25 år, ingeniør

Periode	Kroværter på Pårup Kro
- 1812	Anne og Søren Nielsen
1812 - 1830	Maren og Niels Sørensen
1830 - 1854	Maren og Jens Andersen
1854 - 1859	Ane og Peder Sørensen
1859 - 1886	Birthe og Mads Kjærsgaard
1886 - 1895	Christen Hagelskjær Knudsen
1895 - 1897	Cecilie og Anton Jensen Frank
1897 - 1900	Ane H. og Lars Sørensen
1900 - 1901	Ane Hagelskjær Sørensen
1901 - 1935	Hansine og Mads Peder Jacobsen
1935 - 1936	Hansine Jacobsen
1936 - 1976	Hans Jacobsen
1976 -	Ruth og Mads Madsen

Kilder:

Kirkebøger og folketællinger fra Rigsarkivet
 Tingbogen for Hids Herred fra Rigsarkivet
 Engesvang Lokalhistoriske Arkiv
 KRAK-kort 2026 © OpenStreetMap & Esri
 Hjemmesiden: engesvangbo.dk

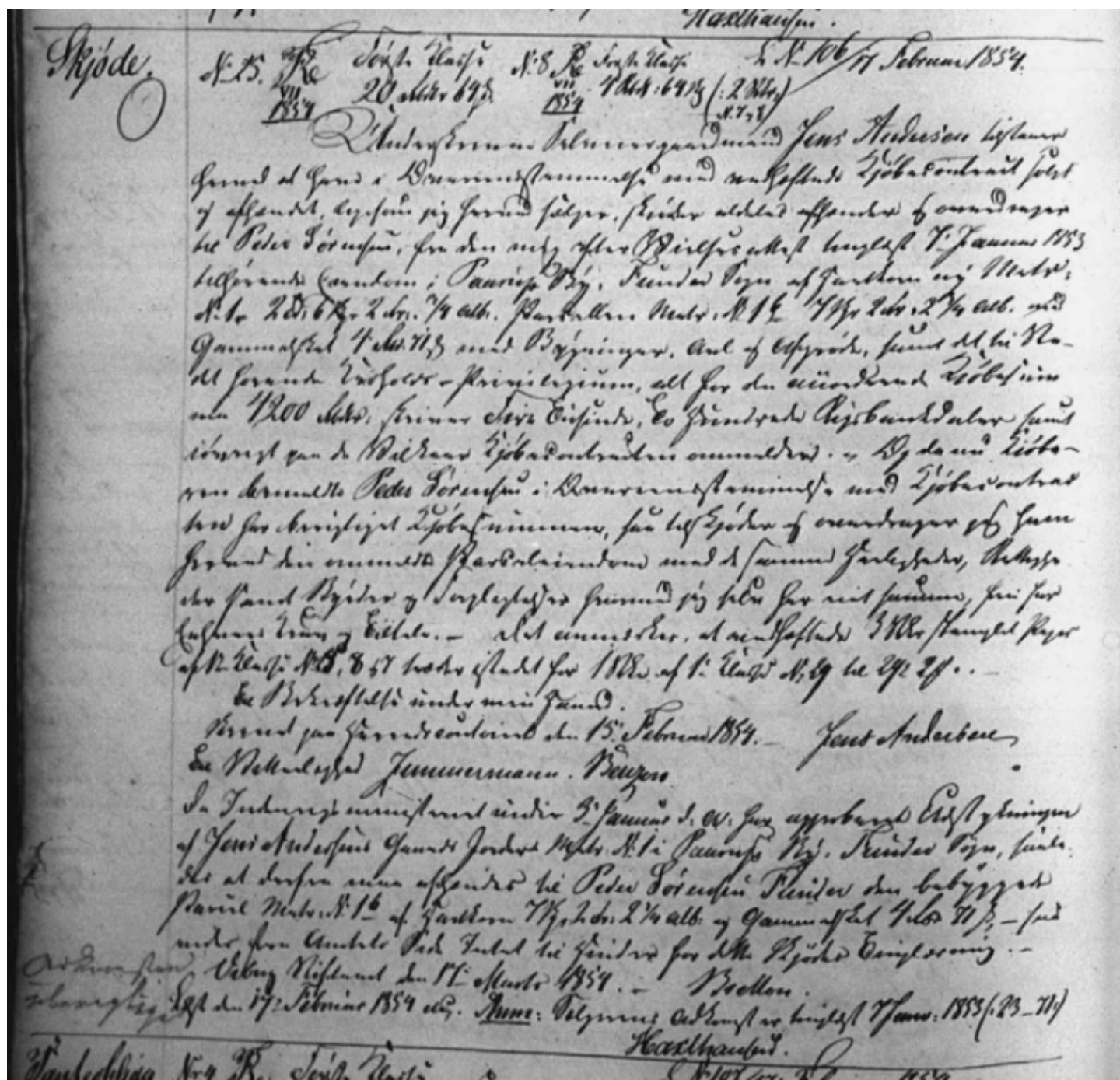

Foto af s. 473 af Skøde- og panteprotokol for Lysgaard - Hids Herreder 1852 – 1855

Skøde fra Jens Andersen til Peder Sørensen på Pårup Kro
Se bilag 1b (renskrift).

Bilag 1b

Skøde

Underskrevne selvejergårdmand Jens Andersen tilstår herved - - i overensstemmelse med – købekontrakt at afhænde, ligesom jeg herved sælger, skøder og aldeles afhænder – til Peder Sørensen fra den mig efter vielsesattest tinglyst den 7. januar 1853 tilhørende ejendom i Pårup By, Funder Sogn, af hartkorn ny matr.nr. 1 på 2 tønder 6 skæpper 2 fjerdingkar 3/4 album, parcellen matr.nr. 1b på 7 skæpper 2 fjerdingkar 2 3/4 album, gammelskat 4 rigsdaler 71 skilling med bygninger, avl og afgrøder samt det til stedet hørende kroholder-privilegium, alt for den accorderede købesum 4.200 rigsdaler, skriver 4 tusinde 2 hundrede rigsbankdalere samt i øvrigt på de vilkår købekontrakten omhandler.

Og da nu køberen bemeldte Peder Sørensen i overensstemmelse med købekontrakten har berigtigede købesummen, så skøder og overdrager jeg herved den ommeldte parcelejendom med de samme herligheder og rettigheder samt byrder og forpligtigelser – (næste afsnit kan jeg ikke læse).

Til bekræftelse under min hånd.

Skrevet på herredskontoret den 15. februar 1854 Jens Andersen

Da indenrigsministeriet under 3. januar dette år har approberet udstykningen af Jens Andersens gårds jorder matr.nr. 1 i Pårup By, Funder Sogn, findes der, at derfra må afhændes til Peder Sørensen, Funder, den bebyggede parcel matr.nr. 1b af hartkorn 7 skæpper 2 fjerdingkar 2 3/4 album og gammelskat 4 rigsdaler 71 skilling, findes fra amtets side intet til hindre for dette skødes tinglysning.

Viborg Stiftsamt den 17. marts 1854 - ?

Lyst den 17. februar 1854 Anm. Sælgers adkomst er tinglyst den 7. januar 1853.
Haxthausen

Bilag 2a

Skøde
 Ane Knudsen, Enke efter den
 døde 29 Juni f. d. afdøde Lars Sørensen, skødes
 og overdrages herved til Hø. Mads Peter Jacobsen den
 mig ifølge Adkomst, der tinglyses samtidig her-
 med til horende Ejendom, Pårup Kro "Nø. N. 16"
 Pårup af Hørsholm 7 Skp. 2 Fbh. 2 74 alle, med det til
 Ejendommen hørende Privilegium, panteaende
 Bygninger, Godning og Fæisage. Køberens med
 13000 Kr. er berigtiget derved, at Køberens overtager
 til Forrentning fra 1 April d. d. at regne, Amortisation
 og Indfrielse den hofteende Gæld til "fydske Land-
 ejendomsbeholderes Kreditforening" 12000 Kr. med
 statutt mæssige og solidariske Forpligtelser og saa-
 ledes, at skatte Afdrag og Reservesfondsandelen kom-
 mer ham til gode, og Sænderens overtager en Gæld
 til Jens Christian Jensen Maaegaard af Vester-
 hals paa 2300 Kr. hvorfor Obligation samtidig
 hermed indstedes, samt endelig med kontant Be-
 holdning af 700 Kr. Køberens betales alle af Ejen-
 dommens gæende Skatter, Afgifter og Toldes
 til Stat, Kommune eller andre, der forfalder
 den 1 April d. d. og senere. Ejendommen med
 Tilbehør som angivet skal jeg hjemle paa lov-
 lig Maade mod Hø. mands hofjede Krav og
 Skatole og fri for andre end de angivne
 Skatelse. Underskrevet i Lilkeborg den 10 April
 1901. Ane Sørensen født Knudsen Til Vittelighed
 Bisgaard S. N. Sejting Lest paa Lyngaard af Lide
 samt en Del af Hø. hofjere Hø. ders Telling den
 5 Juli 1901 og indfødt i Skøde og Pantebogen

Foto af s. 227 af Skøde- og panteprotokol for Lysgaard - Hids Herreder 1900 – 1902

Skøde fra Ane Knudsen til Mads Peder Jacobsen på Pårup Kro
 Se bilag 2b (renskrift).

Bilag 2b

Skøde

Underskrevne Ane født Knudsen, enke efter den under 27. juni forrige år afdøde Lars Sørensen, skøder og overdrager herved til hr. Mads Peter Jacobsen den mig ifølge adkomst, der tinglæses samtidig hermed, tilhørende ejendom "Pårup Kro" matr.nr. 1b, Pårup, af hartkorn 7 skæpper 2 fjerdingkar 2 3/4 album, med det til ejendommen hørende privilegium, påstående bygninger, gødning og fourage.

Købesummen 15.000 kr. er berigtiget derved, at køberen overtager til forrentning fra 1. april dette år at regne, amortisation og indfrielse den hæftende gæld til "Jydske landejendomsbesidderses Kreditforening" 12.000 kr. med statutmæssige og solidariske forpligtigelser og således, at skete afdrag og reservefondsandelen kommer ham tilgode, og endvidere overtager en gæld til Jens Christian Jensen Moesgaard af Vesterhåb på 2.300 kr., hvorfor obligation samtidig hermed udstedes, samt endelig ved kontant betaling af 700 kr.

Køberen betaler alle af ejendommen gående skatter, afgifter og tiender til staten, kommunen eller andre, der forfalde den 1. april dette år eller senere.

Ejendommen med tilbehør som angivet skal jeg hjemle på lovlig måde mod hver mands beføjede krav og påtale og fri for andre end de angivne hæftelser.

Underskrevet i Silkeborg den 10. april 1901

Ane Sørensen, født Knudsen

Til vitterlighed

Bisgaard og P. N. Sejting

Læst på Lysgaard og Hids og dele af Houlbjerg Herreders Ting den 5. juli 1901 og indført i Skøde og Pantebogen.

P. N. Sejting kan være Niels Peter Nielsen Sejten (1851-1932) fra "Egelund", der i 1905 fik attest på familienavnet "Sejten".